

Вільям Шекспір

МАКБЕТ

А К Т І

СЦЕНА І.— П О Л Е

Грім і блискавка. Входять три відьми.

1 Відьма

Коли ми стрінемось, сестриці?
Чи в грім, чи в дощ, чи в блискавиці?

2 Відьма

Коли перешумить війна,
І щастя, й горе дасть вона.

3 Відьма

Ще поки сонце не заїде.

1 Відьма

Ми стрінемось, та тільки де?

2 Відьма

На полі.

3 Відьма

І Макбет прийде.

1 Відьма

Я йду, сивий дідько!

Всі

Жаба кличе. Швидко!
Зло до добра, добро до зла!
Хай вітер несе нас, хай криє нас мла!

Тривогу б'ють. Входить король Дункан, Малькольм, Дональдбен, Ленокс з товариством. Стрічають раненого вояка.

Д у н к а н

Хто сей вояк поранений? Він може,
Здасться, розказати, як там справа
Стоїть з повстанням.

М а л ь к о л ь м

Сей отой старший,
Що визволяв мене так щиро і одважно
З полону. Помагай біг, славний друже!
Король бажає знати, що там чутно
На бойовиську.

В о я к

Там обидва війська,
Мов два плавці, що плинуть павперейми,
А силою однакові. Там лютий
Макдональд-бунтівник (такий він зроду,
До нього все, що є лихого в світі,
Зібралось), він з західних островів
Зібрав до себе кернів, галловгласів.
Йому всміхалась доля, та недовго.
Макбет одважний (варт його так звати),
На злість фортуні, видобув меча,
Що парував від крові супостатів,
І, як слід одважному, пробив мечем дорогу
До самого злочинця. Ще ж не мовив
Йому ні слова, як уже розтяв
Його надвоє з голови до п'ят.
І голову його прибав на наших шапцях.

Д у н к а н

От добрий родич! от одважний лицар!

В о я к

Та звідки сонце сходить, звідти й туча
Надходить — громова і топить кораблі;
Так доля привела недолю. Слухай, слухай,
Шотландський владарю! одвага збройна
Втікати упертих кернів научила,

Але король норвезький незабаром,
Узброївши чималу силу війська,
Напав на нас.

Д у н к а н

Але се не злякало
Хоробру старшину, Макбета й Банко?

В о я к

Де ж там!

Так горобець орла злякає, заєць лева.
Кажу вам правду, що вопи обидва,
Немов з подвійними набоями гармати,
Отак вони подвійно вдарили на ворога завзято.
Вони в крові скупатися хотіли,
Чи пагадати людям про Голгофу,
Запевне так...
Але я млію: рани всі відкрились...

Д у н к а н

І рани, і слова твої тобі пристали,
Бо чесні.— Заведіть його до лікарів.

Вояка ведуть далі.
Виходить Россе.

Хто там іде?

М а л ь к о л ь м

То Россе, тан шановний.

Л е н о к с

Що за непевний погляд! так, непаче
Він має нам страшне щось розказати.

Р о с с е

Пад королем хай буде божа ласка.

Д у н к а н

Шановний тане, звідки?

Р о с с е

З Файфа, мій владарю,
Там корогви норвезькі здійнялись
І холоду нагнали на весь люд наш.
Там війська сила й сам король норвезький.

Привів їх той бридкий, невірний зрадник,
Кавдорський тан, і чвара почалась.
Та сей жених Беллони, сильне збройний,
Зострів таких, як сам, не гірших вояків,
Зітнувся меч з мечем, рука з рукою стрілась,
І затремтіла зрадницька душа.
Ми подолали.

Д у н к а н

Се велике щастя!

Р о с с е

Свено, король норвезький, просить миру.
Ми не дали йому ховати вбитих,
Поки в святого Кольма церкві віп не дав нам
Сто тисяч злотих на громадський вжиток.

Д у н к а н

Але сей тан Кавдорський більш не буде
Нам зраджувать.— Ідіть, його скарайте,
Його ж мастності Макбетові віддайте.

Р о с с е

Все буде вчинено.

Д у н к а н

Де віп програв, Макбет шляхетний виграв.

Виходять.

СЦЕНА ІІІ.— СТЕП

Грім. Входять три відьми.

1 Відьма

Де ти була, сестро?

2 Відьма

Свищей була.

3 Відьма

Сестро, а ти де була?

1 Відьма

Там жінка моряка набрала десь каштанів

Та й жерла, жерла, жерла.

Кажу: дай і мені!

А та паскуда крикнула: геть, відьмо!

Тепера чоловік її пливе в Алеппо,

А я й собі не проста,

Неначе миш безхвоста,

За ним, за ним, за ним.

2 Відьма

Я дам тобі вітра.

1 Відьма

Ти добра, хоч хитра.

3 Відьма

А я дам другого.

1 Відьма

Я маю всі вітри за того.

Буйні вітри загудуть,

Всі чотири нападуть

На мале судно.

Я зроблю йому причину,

Не засне і на хвилину,

Буде тямити мене,

Сам себе він прокляне!

Сім ночей без престанку

Буде мати лихоманку.

Хоч йому не згине човен,

Та вже ж буде лиха повен.

Дивись, що я маю!

2 Відьма

Що, що, покажи!

1 Відьма

Пальці з рук того рибалки,

Що з човном розбився в скалки.

Чутно, бубни гудуть.

3 Відьма

Гуде, гуде,

Макбет іде!

В с і

Віщі сестри, винозорі,
Через море, через гори
Ми летим, летим, летим.
Три на нас, а три на люде,
А ще три, то дев'ять буде.
Тихо! — Чари наведім.

Ввіходить Макбет і Банко.

Макбет

Який тяжкий і славний був сей день!

Банко

Чи ще до Фореса далеко? — Що за диво?
Якісь жінки, непевні, дикі видом,
І не подібні до людей наземних,
Хоч на землі стоять. Чи ви живі?
Чи можна вас питать? Мене ви зрозуміли,
Здається, бо поклали тонкі пальці
На звислі губи. Певне, ви жінки,
Хоч ваші бороди і не дають напевне
Сього сказать.

Макбет

Хто ви? скажіть, коли се вільно.

1 Відьма

Здоров, Макбете, тане над Гламісом!

2 Відьма

Здоров, Макбете, тане над Кавдором!

3 Відьма

Здоров, Макбете! королем ти будеш.

Банко

Мій панс, що ви стали, мов злякались
Таких речей присьмних? — Але пробі,
Чи ви привиддя, чи ви справді те,
Чим здаєтесь? Товариша мого
Вітали ви тим щастям, що він має,
Ще більшу гідність віщували, навіть врешті
Корону обіцяли. А мені нічого?
Коли ви знаєте, що доля засіває,

Яке насіння зійде, яке ні,
Скажіть. Я не прошу і не боюся
Ні ласки вашої, ні гніву.

1 В і д ь м а

Слава!

2 В і д ь м а

Слава!

3 В і д ь м а

Слава!

1 В і д ь м а

Ти менший від Макбета, хоч і більший.

2 В і д ь м а

Не так щасливий, але щасливіший.

3 В і д ь м а

Ти зродиш королів, сам королем не будеш.
Макбете й Банко, слава!

1 В і д ь м а

Макбете й Банко, слава!

М а к б е т

Ви, недомови, стійте, ще кажіть!
Сінель умер, і я тан над Гламісом.
Але Кавдор? Кавдорський тан живий,
Він дужий лицар; так я вам не вірю,
Що стану я королем, як я не вірю
В кавдорське танство. Звідки в вас, скажіте,
Знаття таємне? і чого ви тут,
На дикому степу, нам перейшли дорогу
З вітапням віцим? Говоріть, кажу вам!

Відьми зникають.

Б а н к о

Земля, як і вода, баньки пускає часом,
Оце ж вони були. Куди привиддя зникли?

М а к б е т

В повітря, вимарене тіло так розтало,
Як дух в повітрі. Шкода, що так зникли!

Б а н к о

Чи справді се було, про що ми розмовляєм?
Чи, може, ми яке нечисте зілля з'їли.
Що розум нам сковало.

М а к б е т

Ви — батько королів.

Б а н к о

А ви — король.

М а к б е т

І тап Кавдорський — так вони казали?

Б а н к о

Така була їх мова і слова.
Хто там?

Ввіходять Россе і Ангус.

Р о с с е

Макбете, наш король був дуже радий
З твоєї перемоги, він читав
Про те, як ти завзято бив повстанців,
І сам не знав, хвалить чи дивуватись
І чим тебе надгородить. А потім,
В той самий день, довідався він знову,
Що ти стояв проти норвежців дужих,
Сам смерті не лякався, тільки іншим
Смерть завдавав. Неначе в казці хутко
Гінці йшли за гіпцями, кожний з них
Тебе звав славним оборонцем царства
І честь тобі складав.

А н г у с

Тож нас послав
Наш владар, щоб тобі подякувать від нього.
Та не платить тобі, а кликати до нього.

Р о с с е

А щоб ти певний був у більшій шані,
Мені він доручив тебе назвати

Кавдорським таном. З тим тебе віншую,
Преславний тане, маєш нову гідність.

Б а н к о

Невже й печиста сила каже правду?

М а к б е т

Кавдорський тан живий, нащо вбирати
Мене в чужу одежу?

А н г у с

Був він таном.

Його життя тепер під вироком тяжким,
Бо він життя не варт. Він був у змові
З норвезьким королем, чи то бунтівникам
Дав таємну поміч, чи обох їх
Призводив на погибель краю, невідомо.
Оскаржений за зраду, він признався,
І має згинути.

М а к б е т

Гламис і тан Кавдорський.

А далі більше.— За труди спасибі.—
Чи сподіваєтесь нащадків-королів?
Ті, що дали мені Кавдорське танство,
Вам обіцяли більше.

Б а н к о

Коли вірять,

То ви ще маєте отримати корону,
Окрім Кавдора. Але от що дивно:
Не раз, щоб нас до згуби допровадить,
Нам темна сила спершу правду каже,
Аби ми віри поїняли, а потім
В безодню заведе. Панове, пару слів!

М а к б е т

Вже сказано дві правди,
Се мов пролог щасливий перед грою
Величних, пишних сцен.— Панове, дякую.—
Таке надземне піклування
Не може бути зле; але й не добре. Якщо зле,
Нащо воно мене запевнило в удачі
І з правди почало? Я — тан Кавдорський.